PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 312 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, sobota, 8. junija 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Pomen mladinskega tedna

V borbi proti fašizmu je mladina storila svojo dolžnost. Kjer se ljudstvu godi krivica; kjer trpljenje človeka dosega meje skrajne znosnosti; kjer se nudi prilika požrtvovalnih dejanj v službi tega, kar je na svetu lepega, dobrega in resničnega, tam je mladina vedno prva, ker je pri mladini čut za idealne vrednote človeškega življenja najostrejši. Mladina ne pozna koristolovstva, ona sovrači vsak kompromis s sovražnikom, tudi če bi ji prihranil trpljenje, dobro se zavedajoč, da je vsak kompromis v načelih črv, ki mora prej ali slej uničiti njeno moralno hrbtenico. Zato mladina ljubi odprto borbo, lojalno tekmovanje za dosego vedno boljšega rezultata, nikoli zadovoljna z doseženim uspehom, ker nič ni na svetu dobrega, da bi nas opravičevalo na počitek in jalovo dopadenje nad že storjenim.

Mladina je kvas vsakega socialnega, gospodarskega, političnega in kulturnega napredka. Blagor državi, kjer so ustvarjeni taki pogoji, da ostane mladina vedno mlada, mlada tudi takrat, ko se ji pojavi, ki ne pozna ostrih bojev med mladim in starim pokolenjem, državi, kjer se mladini ni treba uveljaviti z borbo proti temu, kar so ustvarili njihovi očetje. Idealna država je tista država, kjer mladina v tesni povezanosti s starejšimi lahko sodeluje pri skupnem delu, ker so v tem skupnem delu vključene vse one človeške vrednote, ki edine lahko mobilizirajo ustvarjalni polet mladine. Taka državna ureditev je mogoča samo tam, kjer so dokončno odpravili izkoriščanje človeka po človeku, kjer ni več res, da «človek toliko velja, kar plača», ampak je obveljalo načelo, da človek toliko velja, kar naredi.

Opravljeno delo, to je danes edino merilo tako za mlade kot za tiste, ki niso več mladi. V tem je osnovna pridobitev naše borbe in ena izmed glavnih značilnosti naše ljudske oblasti. Iz tega izhaja, da pri nas ne poznamo vprašanj, ki naj jih rešuje samo mladina, kakor na drugi strani, ne poznamo vprašanj, kjer bi mogli izključiti sodelovanje mladine. Razlika je samo v stopnji strokovne usposobljenosti in politične zavednosti, a tudi to ne predstavlja bistvene ovire, nasprotno tvori skupno osnovo za medsebojno usposabljanje, učenje, skratka: napredovanje. In to na vseh popriščih človeškega udejstvovanja, tako socialnega in gospodarskega, kot športnega, političnega in kulturno-prosvetnega. Taka mladina se ne more nikoli poistovetiti. Tako je mlad tovariš Tito, dasi je že davno prekoračil svoje dvajseto leto.

V svojem delovnem načrtu si je mladina Jugoslavije nadela med drugim tudi nalogo, da zgradi železniško progo Brčko-Banovići. Do danes si mladina ni mogla postavljati podobnih ciljev, dopuščali so ji kvečjemu le šport; danes si mladina, prekaljena v borbi, lasti pravico in dolžnost, da po svojih močeh in sposobnostih prispeva k čim hitrejši obnovi osvobojene domovine. Delovni polet jugoslovanske mladine je vzbudil tudi v mladini Julijske krajine voljo po posnemanju. Tudi iz naših krajev so se slovenski, hrvaški in italijanski mladinci prijavili za prostovoljno delo na progi Brčko-Banovići. V svojem mladinskem tednu hoče mladina Julijske krajine, v bratski povezanosti z jugoslovansko mladino, s stopnjevanjem svojega dela na vprašanjih obnove, kulturne-ga in fizičnega razvoja, v coni B podpreti obnovitvene napore organov ljudske oblasti; v coni A nadaljevati borbo za obrambo pridobitev narodnoosvobodilnega boja in z udarniškim delom pomagati našemu ljudstvu pri obnovi danes še večino porušenih vasi; s svojo udeležbo pri graditvi železniške proge Brčko-Banovići pa manifestirati svojo ljubezen do skupne domovine Jugoslavije. Graditev proge Brčko-Banovići je postala tako simbol bratske povezanosti vseh narodov Jugoslavije, od Djevdelije do Soče, proga Federativne ljudske republike Jugoslavije, proga slovansko-italijanskega bratstva.

BOLGARSKO MNENJE O PRAVIČNIH ZAHTEVAH JUGOSLAVIJE

Rešitev tržaškega vprašanja

ki ne bi bila v duhu jugoslovanskih zahtev, bi vzpodbujala zopet fašiste in imperialiste vse Italije na novo agresijo

Pariz, 7. — *Glasilo Bolgarov v Franciji je v svoji zadnji številki objavilo članek Belova pod naslovom «Bolgarsko mnenje o vprašanju Trsta», v katerem poudarja zanimanje bolgarske javnosti za delo konference v Parizu.*

Po odstavku, posvečenem trdnemu bolgarsko-jugoslovanskemu prijateljstvu, Belov izčrpno obravnava jugoslovanske zahteve.

«Bolgarija je mislila, da bosta velik prispevek, ki ga je doprinesla Jugoslavija skupni stvari s svojimi ogromnimi žrtvami med vojno, ter miroljubni duh nove republike Jugoslavije popolnoma zadoščala, da bi zavezniki bili pripravljeni priznati njene upravičene zahteve.

Nato je Belov poudaril upravičenost jugoslovanskih zahtev po reparacijah od Italije. «Ker ne morejo nikake italijanske reparacije povrniti življenja žrtvam italijanske napadalnosti (tu avtor navaja strašne žrtve, ki jih je povzročil Jugoslaviji italijanski zavojevalec) se nam zdi primerno, da bi vsaj pripomogli, da ne bi bile žrtve zaman s tem, da bi dokončno iztrgali izpod tujega jarma zadnji košček jugoslovanske zemlje».

Belov je nato poudaril neprijetno presenečenje zaradi zaključkov francoskih izvedencev v Julijski krajini ter je naglasil, da ne more označiti teh zaključkov kot pravične. Belov pravi dalje:

«Francija, ki zahteva povratek nekaterih francoskih občin, ki so ostale pod Italijo, bi morala razumeti, da nočejo Jugoslovani izgubiti 180.000 svojih rojakov. Francija si želi popolnoma zagotoviti varnost svoje meje z Italijo. Zakaj ni mogoče razumeti iste želje Jugoslavije, ki je videla, da je jugoslovanska zemlja JK s svojimi pristaniški postala v rokah fašizma baza napada proti njej?»

Avtor nadalje opozarja, da so isti, ki kričijo «Smrt Slovanom», kričali «Nica, Korzika, Savoja». Sedaj pa zahtevajo ozemlje, na katerem prebivajo Slovani že stoletja.

Če bi bil Trst prepuščen s koridorjem Italiji, ne bi to preprečilo, da ne bi postal Trst leglo fašizma. Taka rešitev, ki bi bila gospodarsko neugodna, bi pomenila vzpodbujevati fašiste v Trstu in imperialiste vse Italije na nov napad. Belov zaključuje takole:

Če bi si Italija, potem ko je poskušala v teku 25. let z vsemi sredstvi raznaroditi JK, ko je po zaprtju šol prepovedala Slovanom rabo njihovega materinskega jezika, ko je požigala tiskarne, deportirala njene prebivalce ter zapirala in streljala nedolžne ljudi, še kljub temu ohranila velik del Julijske krajine, čemu ne bi nadaljevala uporabljati še iste nasilne metode raznarodovanja? Ali so si to želeli francoski strokovnjaki na konferenci?

Požgana primorska vas ministrom v Parizu

Francoskemu zun. ministru

Pariz

Prebivalstvo Rihemberka protestira proti krivičnim predlogom, ki nas — kljub brezmejnemu trpljenju — hočejo odrezati od naše domovine in naših bratov v FLRJ.

Za skupno zmago nad sovražnikom smo žrtvovali vse naše domove in vse naše imetje. Od 1.060 prebivalcev so nas prisilno odvedli v Nemčijo 620; od tega jih je umrlo 39. Naši najboljši sinovi so se borili in umirali. Obetali ste nam, da boste upoštevali naše želje. Po našem žrtvovanju in trpljenju smo ostali razočarani. Pripravljeni smo žrtvovati še vse preostalo, naša življenja in naše skromno imetje požgane vasi. Ne bomo pa dopustili, da bi nas ločili od naših bratov v Jugoslaviji.

Julijska krajina mora biti nedeljena priključena Jugoslaviji!

Podobne brzojavke so poslali Rihemberčani Svetu zunanjih ministrov, ministrom Byrnesu in Bevinu.

Zlobna poročila o Jugoslaviji

Beograd, 7. Tanjug. — Agencija «AFP» je objavila poročilo iz Rima, da so beograjski listi objavili splošno mobilizacijo v Jugoslaviji. Isto poročilo je bilo objavljeno v listu «Daily Mail» in se je tudi pojavilo v ameriškem tisku.

Tudi turški listi so dali veliko publiciteto tem vestem. «Tanjug» je pooblaščen demantirati ta poročila kot popolnoma neresnična in izmišljena.

Vsi tujci, ki sedaj bivajo v Jugoslaviji, lahko potrdijo nesmiselnost teh vesti.

Razširjanje teh poročil je tesno zvezano z bližnjo konferenco štirih velesil ter ima namen ovirati sporazum in preprečiti pravično rešitev upravičenih jugoslovanskih zahtev.

Delo namestnikov zunanjih ministrov

Pariz, 7. VZN. — Na današnjem dopoldanskem sestanku namestnikov zunanjih ministrov so razpravljali o vprašanju italijansko-francoske meje in o italijanskih kolonijah, ne da bi dosegli kakšen sporazum. Na popoldanski seji, ki se je pričela ob 15. uri, so obravnavali avstrijsko ozemeljsko zahtevo proti Italiji. Razen italijanskega in avstrijskega uradnega stališča bodo morali namestniki preučiti dve italijanski spomenici in sicer prvo o hidroelektričnih centralah in drugo, ki se nanaša na jamstva, ki jih je obljubila italijanska vlada prebivalcem južne Tirolske, ki govore nemški jezik, o uporabi njihovega jezika.

Reuterjev dopisnik v Parizu sporoča, da so namestniki zunanjih ministrov na seji, ki je bila danes dopoldne, predložili, naj bi nemudoma odpotovala v Bengasi in Tripolis komisija štirih velesil.

Jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti predložil poverilnice

Beograd, 7. — Dopisnik agencije «Tanjug» iz Bukarešte javlja, da je novi jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti dr. Dane Medakovič izročil kralju Mihaelu poverilnice.

Sprejem v jugoslovanskem poslaništvu na čast maršalu Titu

Moskva, 7. Tanjug — Jugoslovanski poslanik v Moskvi Vlado Popovič je spričo bivanja ministrskega predsednika jugoslovanske vlade maršala Tita, notranjega ministra Rankoviča, načelnika generalnega štaba Koče Popoviča, ministrskega predsednika Srbije Neškoviča, ministrskega predsednika slovenske vlade Kidriča in ministra za promet v jugoslovanski vladi Vujasinoviča v Moskvi, priredil 6. junija sprejem v jugoslovanskem poslaništvu.

Sprejema so se udeležili: namestnik ministrskega predsednika in zunanji minister ZSSR Molotov, ministri ZSSR Kovaljov Bljsakov, namestniki zunanjega ministra ZSSR Višinski, Dekanozov in Lozovski, sovjetski veleposlanik v Jugoslaviji Lavrentijev, namestniki ministra za zunanjo trgovino Krutikov, Sergejev, Semičastnov, maršal Sovjetske zveze Budjoni, maršal oklopnih edinic Ribalko, uradniki ministrstva zunanjih del, ministrstva vojske, ministrstva za zunanjo trgovino ter zastopniki tujih poslaništev in diplomatskih misij v Moskvi.

Pravica Jugoslavije do reparacij

Izjava generalnega tajnika jugoslovanske vlade Bakića o vprašanju reparacij

Beograd, 7. Tanjug. — Generalni tajnik jugoslovanske vlade Bakič je dal dopisniku «Tanjuga» izjavo o vprašanju reparacij, poudarjajoč veliko krivico, ki so jo doslej delali Jugoslaviji.

Bakič je izjavil med drugim: «Reparacije so nam zavezniki zajamčili z mednarodnimi sporazumi in Jugoslavija je vedno pričakovala, da bodo izpolnjeni sporazumi posebno napram zavezniškim državam, glavnim podpisnikom teh sporazumov.»

Nato je analiziral zaključke berlinske konference, ki je med drugim sklenila, da bodo industrijske instalacije prepeljane iz Nemčije kot reparacije, in to v teku dveh let od dneva, ko je bila reparacijska masa določena.

Ta masa bi imela biti določena najkasneje do 2. februarja 1946. Sklenjeno je bilo tudi, da se bo dobava reparacij v obliki industrijskih instalacij vršila tudi že poprej, tako da bi mogle dežele, ki so bile opustošene od vojne, pričeti čimprej z obnovo.

Na pariški konferenci, katere se je udeležilo 18 držav, ki bi imele prejemati reparacije iz zapadne cone Nemčije, je bilo Jugoslaviji določenih 9,6% v kategoriji B, ki obsega industrijske instalacije in ladje, ter 6,6% v kategoriji A, ki obsega vsa nemška dobroimetja v tujini.

Dasiravno dodeljeni odstotki, je poudaril Bakič, še dolgo ne bi mogli kriti povzročene škode, si je Jugoslavija trudila doseči sporazum in njeno delovanje na pariški konferenci je bilo konstruktivno.

Doprinos Jugoslavije k zavezniški zmagi

Po podatkih, ki so jih podali zastopniki 18. držav, udeleženih na pariški konferenci, je Jugoslavija v teku vojne proti državam osi dala v borbi za svobodo in zmago demokratičnih sil 34% vseh izgub, ki so jih utrpeli zavezniki z izjemo Sovjetske zveze in Poljske.

Človeške izgube zavezniških držav so izražene s sledečimi številkami: Jugoslavija 1,706.000, Indija 759.000, Francija 653.000, Grčija 558.000, Velika Britanija 368.000, Češkoslovaška 250.000, Holandska 200.000, ZDA 187.000, Belgija 59.000, Kanada 41.000, Albanija 28.000, Avstralija 12.000, Novi Zeland 10.000, Norveška 8.600, Južno Afriška Unija 6,000, Luxemburg 5.000 in Egipt 3.300.

Odstotek škode, ki jo je sovražnik neposredno povzročil Jugoslaviji, znaša 17% celotne škode, prizadejane 18. navedenim državam.

Kaj je bilo storjeno za te države? Na kratko rečeno — nič. Do danes niso izvršili niti ene predhodne dobave industrijskih naprav, kot je bilo sklenjeno na berlinski konferenci. Ničesar niso storili glede reparacij, medtem ko bi morale biti plačane vse v 28. mesecih.

Moram tudi poudariti da odvažajo zasedbene oblasti iz zasedenih con popolnoma neovirano stroje itd.

Glede povračila imetja, oplenjenega po Nemcih smo zadeli na težkoče in nerazumevanje v zvezi z ugotavljanjem predmetov, ki jih je oplenil sovražnik.

Jugoslovansko podonavsko brodovje

Ko govorim o vrnitvi naše lastnine, je dejal dalje Bakič, moram poudariti še nadaljnjo krivico, ki so jo povzročili Jugoslaviji, da je namreč v Linzu še vedno 166 naših ladij z jugoslovanskimi posadkami. Ničče ne more zanikati lastniške pravice do teh ladij Mi smo večkrat posredovali po zunanjem ministrstvu, naj bi nam zavezniške oblasti vrnile ladje, ki so jih Nemci odpeljali iz Jugoslavije in ki so velikega pomena za jugoslovansko gospodarstvo.

Bakič je nato komentiral poročila, objavljena od tujega časopisja, ki so mnenja, da izvršujejo zavezniške oblasti s takim svojim ravnanjem pritisk na Jugoslavijo, kakor tudi na druge podonavske države, da bi dosegle takozvano svobodno plovbo po Donavi.

Bakič je nato navedel odločitev generala Claya namestnika komandanta ameriških čet v Nemčiji, po kateri je bilo ukinjeno vsako pošiljanje reparacij iz ameriške cone, «dokler ne bo dosežena gospodarska enotnost Nemčije».

S tem svojim sklepom je bil zadan težak udarec reparacijski politiki kakor tudi pogodbam in dogovorom, ki urejujejo reparacijsko vprašanje.

Tako je reparacijska politika, ki jo vodijo v zapadni coni Nemčije, privedla do nerazumljivega paradoksa, da se daje prednost obnovi in ohranitvi nemškega gospodarstva pred obnovo dežel, ki so doprinesle neštete žrtve za zmago zaveznikov nad Nemčijo».

Italijanske reparacije

Bakič je nato obravnaval vprašanje italijanskih reparacij «Javnemu mnenju je znano stališče ameriškega zunanjega ministra Byrnesa o nesposobnosti Italije, da bi plačala reparacije, ki pa ni osnovano na dejanskem stanju stvari, ker je Italija sposobna in obvezana plačati reparacije.»

V tej zvezi je Bakič izjavil:

1.) Po oceni italijanskih uradnih krogov ni bila kapaciteta italijanske industrije bistveno zmanjšana v teku vojne. Tako na primer dela industrija v severni Italiji z 90% kapacitete, v srednji Italiji z 97% in v južni Italiji z 57%. Seveda je velika večina italijanske industrije razmeščena v Severni in Srednji Italiji.

2.) Že neznatno znižanje stroškov zasedbenih čet bi zagotovilo plačilo italijanskih reparacijskih obveznosti v znatni meri».

Bakič nadalje navaja poročilo z dne 29. maja, po katerem so stroški zavezniških zasedbenih sil v Italiji znašali do konca leta 1945. 420 milijard lir povrh 200 milijard lir stroškov industrije in poljedelstva za zasedbene okupacijske sile.

Razen tega so Angleži in Amerikanci odnesli iz Italije dragocenosti in blaga v vrednosti, ki jo cenijo na 2 milijardi dolarjev.

Bakič nato omenja dejstvo, da skušajo reakcionarni vladni krogi Italije odvreči s sebe vsako odgovornost za zločine svojih predhodnikov v primerih ropanja in nasilja; drugo pa je njihovo stališče, ko gre za sprejemanje plačila za dolgove, četudi izvirajo ti dolgovi iz intervencije, kot je to primer s fašistično Španijo.

«Če že upoštevajo, da ni italijanska sposobnost plačati reparacije izven interesnega območja ameriškega kapitala, tem večjo razumevanje bi morali pokazati napram deželam, ki so bile predmet napada italijanskih fašističnih napadalcev.

«Jugoslovanska vlada vztraja na tem, da se morajo spoštovati mednarodni dogovori. Ona bo tudi branila svoje zakonite pravice pred mednarodno javnostjo in mednarodnimi forumi, trdno uverjena, da bo borba za upravičene zahteve pomenila hkrati tudi borbo za utrditev miru in svetovne varnosti.»

«Verujem, da bo Jugoslavija za to svoje stališče v reparacijskem vprašanju dobila podporo vseh držav in predvsem udeležencev pariške konference, katerih narodno gospodarstvo je v tej vojni hudo trpelo», je dejal na koncu Bakič.

Premirje na Kitajskem

Nanking, 7. AFP — Komunisti so sprejeli premirje 15. dni, ki ga je odredil Čangkajšek.

V Varnostnem svetu ZN oklevajo

Franco pa nadaljuje zločinsko delo

Moskva, 7. - Tass — Avtorji poročila podkomisije za špansko vprašanje pri Varnostnem svetu ZN priznavajo, «da je Franco kriv dejanj, ki so tem bolj kazniva, ker njegovim pajdašem že sodijo v Nürnbergu.

Vendar pa poročilo obsega zadostno število dokumentov, ki popolnoma opravičujejo, da bi bil Francov režim odločno obsojen kot protiljudski in pogubnosen za špansko ljudstvo.

Praktični zaključki poročila, ki hoče reprečiti napad na Franca, nikakor niso v skladu z dejstvi, ki jih obsega. Res je, da poročilo dopušča možnost, «da se lahko Francova Španija spet spremeni v orodje napadalne vojne», vendar pa zanikuje dejstvo, da niso španski falangisti skupno z epigoni nemškega in italijanskega fašizma niti en sam dan ustavili svojega delovanja proti miru in varnosti. Vsa dejstva dokazujejo, da predstavlja Francov režim resnično grožnjo miru.

Zato daje pravilnik organizacije Združenih narodov vso pravico Varnostnemu svetu, da spremeni zaščitne mire proti frankističnemu režimu in samemu Francu. Komisija je sicer obtožila Francovo vlado, ni pa sprejela poljskega predloga, ki so ga podprle Francija, Mehika in Sovjetska zveza, naj Varnostni svet priporoči takojšno prekinitev diplomatskih odnosov s Francovo Španijo.

Komisija je tako stopila na pot pasivnega pričakovanja trenutka, ko bo Francov režim brez zunanjih akcij prenehal biti Francov režim Ni torej čuda, da je frankistični tisk v Madridu prav rade volje objavil priporočilo komisije. Falangistični list «Arriba» je podal v tej zvezi cinični komentar:

«Mi poslusamo to poročilo kot posluša Caballero poročilo, napram kateremu je popolnoma ravnodušen, katerega je že poznal, o katerem so mu že govorili in kar je že prej pogosto slišal.»

Krvnik Franco in njegovi pomagači ojačujejo stalno svojo borbo proti vsem demokratskim silam. Agencija «Reuter» poroča o valu policijskih racij in množičnih aretacij v Španiji.

Pri vsem tem pa se Franco na moč trudi, da bi dobil posojilo v Angliji in ZDA, ker računa na podporo vplivnih krogov teh dežela. Iz tega se vidi, da Franco ni nikakor zastrašen od deklaracij, ki so naperjene proti njemu in da nadaljuje svojo zločinsko in protiljudsko delo.

Mosley sprejemal podporo od Mussolinija

London, 7. AFP — V angleški Spodnji zbornici je angleški notranji minister izjavil, da je voditelj angleških fašistev sir Oswald Mosley sprejemal od Mussolinija 3,5 milijonov lir na leto.

To sledi iz pisem, ki jih je pisal Mussoliniju grof Grandi, ko je bil italijanski poslanik v Londonu. Pisma so zavezniki zaplenili.

Vatikanska volivna propaganda ni uspela

Moskva, 6. Tass. — *Diplomatski urednik «Izvestij» piše: Razne dežele, ki so trpele zaradi tolovajstva hitlerjevskih tolp, doživljajo po svoji osvoboditvi razdobje naraščanja in ojačanja demokratskih sil.*

Reakcija pa opazuje ta razvoj z mrzno in vznemirjenjem in ga skuša na vsak način zavirati. V tem oziru kaže Vatikan še prav posebno delavnost.

Papež Pij XII. je 1. junija imel govor, v katerem se dalež ni pozdravil obnovo demokratičnih sil, pač pa je nasprotno izrazil ob tej priliki svoje vznemirjenje in svojo žalost.

Zakaj pa je nenadoma Vatikan vznemirjen? Dobro se spominjamo, da ni Vatikan nikakor pokazal podobnega vznemirjenja v resnično črnih dneh, ko je grozilo Evropi zasužnjenje, ko so hitlerjevske tolpe rušile do tal mesta ter vasi in ko so milijone nedolžnih mož, žena in otrok brez vsake milosti iztrebljevali.

Vsi se še spominjajo razdobja, ko je pričel Hitler doživljati poraz za porazom. Tedaj je Vatikan storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi s svojo propagando kompromisnega miru oslabil protihitlerjevsko borbo. Treba se je samo spomniti na ta dejstva, pa razumemo vzroke papeževega vznemirjenja.

Treba je še omeniti, da so se v številnih deželah vršile ali se še vršijo volitve, in da je v teh deželah reakcija doživela poraz za porazom. Papež je naravno zelo vznemirjen, da kljub vsem naporom reakcije, vštevši katoliško, ljudske množice sledijo resnično demokratskim strankam.

Ni nikakor slučajno, da je list «New York Times» tako označil papežev govor: «Papež Pij XII. poziva Francijo in Italijo, naj glasujeta proti levici.»

To dobro označuje, zakaj je papež govoril ravno 1. junija, to se pravi na večer pred volitvami, ter plašil volivce z namišljeno nevarnostjo, ki grozi, če bi zmagale demokratične stranke.

Italijansko časopisje poroča, da se je politična aktivnost katoliških prelatov, ki uporabljajo vse napore, da bi pomagali reakcionarnim strankam, posebno ojačila tik pred volitvami. Vendar pa je resnični potek dogodkov prekrižal račune Vatikana.

Rezultati volitev v Franciji in Italiji so jasno pokazali, da je večina volivcev glasovala za levičarske stranke.

Rezultati referenduma v Italiji kažejo, da so celo člani demokristjanov volili za republiko, in to kljub nasvetom kardinalov in škofov in vkljub njihovim posegom proti republikanskim strankam.

Katoliška reakcija dokazuje svojo veliko vnemo v številnih deželah, toda je brez moči, da bi ustavila porast demokratičnih sil.»

Sredstva, ki ne posvečujejo dobrega namena

Tudi sila ne bo več odvrnila primorskega ljudstva, da pošlje svoje otroke k dobremu škofu

Od pravične zmage, ki si jo je izvojevalo s tako ogromnimi žrtvami primorsko ljudstvo, je upravičeno pričakovalo konec vsega zatiranja in vseh krivic. Pričakovalo je, da bo rešeno vseh onih, ki so si pod kakršno koli krinko prisvajali pravico zatirati ga in odtujevati. Pričakovalo je, da bo rešeno tudi cerkvenih oblastnikov, kakršna sta goriški in tržaški škof.

Enoten in ogorčen nastop vsega ljudstva je na Goriškem dosegel prav te dni, ko se je msgr. Margotti odločil, kakor v zasmeh vsemu prestanemu trpljenju slovenskih Goričanov, da se jim z izgovorom škofovske vizitacije spet vrine v njihove vasi, kjer je nekoč prepovedoval sleherno javno slovensko molitev, kjer je celo desetletje ravnal z ljudmi kakor s «tujerodci» in hlapci.

Ljudstvo se jasno zaveda, zakaj ga odklanja, in zato bo počakalo, da bo mesto njega drug cerkveni dostojanstvenik v znamenju bratstva prišel med ljudi in zanje skrbel na verskem in narodnem torišču. Vse dotlej pa so slovenski starši pripravljeni na vse drugačne napore. Njihovi otroci so potrebni birme, a raje jih bodo odpeljali v katero koli drugo škofijo, kot pa zaupali msgr. Margottiju. Tako so tudi že sklenili v mirenskih vaseh in še marsikod drugod.

Nič pa jih ne bo odvrnilo od njihovega odločnega sklepa, ki jim ga narekuje jasna presoja vseh posledic, ki bi jih utegnil imeti kakršen koli nastop goriškega nadškofa po slovenskih vaseh. Nič jih tudi ne bo premotilo, če se bo pri tem posredno ali neposredno posluževalo sile, kakor na to kaže zadnji primer v Plaveh pri Kanalu.

Incident v Plaveh

V sredo je civilna policija iz Kanala v Plaveh aretirala tov. Stefana Humarja, ki je že v letih 1941-1944 ječal po fašističnih ječah. Aretirali so ga, ko je po naključju prisostvoval razgovorom ljudi v Plaveh o letošnji birmi in o tem, kako bi bilo prav, da bi otroke birmali v kakšni drugi škofiji. Policija je popisala tudi druge udeležence tega posveta in jih naslednjega dne pozvala k zaslišanju. Tov. Humar je še zmeraj v zaporih.

Ob tem se ljudstvo ne more znebiti občutka da delujeta civilna policija in goriški nadškof — premišljeno ali ne — roko v roki. Toda slovensko ljudstvo si je izbralo svojo pot in ne posluša slepo ukazov zlasti ne, če smatra, da ga hočejo z zvijačo ali s silo znova spraviti pod jarem, ki je pod njim že vse preveč trpelo celo četrt stoletja in več.

Ljudstva ne bo preplašil ta incident v Plaveh, kakor ga ne bo odvrnilo od njegovega odločnega sklepa tudi ravnanje nekaterih duhovnikov, ki spet pozabljajo, da so v službi naroda, pa odrekajo ljudem birmanski list, ker ne marajo povesti svojih otrok pred Margottija, ampak si žele drugega škofa. Na tak način se bo ljudstvo samo še enkrat več in tudi neposredno v zvezi z birmo prepričalo, kaj bi dejansko pomenilo, ko bi svoje otroke zaupalo cerkvenemu oblastniku, ki prav sedaj znova dokazuje, kaj ima za bregom.

Protest s Proseka

S Proseka smo prejeli snoči poročilo, kako so odklonile tržaškega škofa tamkajšnje žene in matere. Tudi na Proseku je več otrok, ki bi morali letos k birmi, pa so proseške matere poslale ZVU v Trstu pismo, ki so v njem odločile takole: «Odločno smo proti temu, da bi naše otroke birmal škof, ki ima za seboj črno preteklost, ki je prejemal pohvale in čestitke od Mussolinija, trinoga slovenskega ljudstva. Zato smo trdno sklenile, da ne popeljemo svojih otrok v Trst k birmi, dokler je ne bo delil škof, ki ima čisto preteklost.»

In še dva iz Brd

Brici so se obrnili naravnost na papeža. Poslali so mu dve pismi, eno iz Snežatna, drugo iz Gornjega Cerovega. Oboji se glasita, da bi papež premestil goriškega nadškofa Karla Margottija.

Snežatci ugotavljajo v svojem, da je bil goriški nadškof zmerom in tudi kot predstavnik cerkve proti njim. V njem vidijo politika, ne pa dušnega pastirja. Zaradi tega zaostaja pri njih izpolnjevanje verskih dolžnosti. «Eksc. nadškof Margotti se bori za ponovni povratek fašizma in zato se pod nikakim pogojem ne moremo strinjati z njim. Nam je le do tega, da bi bil novi škof zares predstavnik cerkve in vere, ne pa sovražnik naroda».

Enako se izražajo Cerovci proti nadškofu Margottiju, «ki je ves čas svoje pastirske službe v slovenski škofiji podpiral protislovensko delovanje fašističnega režima. Prosimo zato, da za goriško nadškofijo, v kateri so Slovenci v ogromni večini, imenujete nadškofa slovenske narodnosti in takega, ki bo spoštoval naš narod in naše svete pravice.

Iz Kanala in Potravna

S posebnim protestnim pismom so se oglasile žene iz Kanala. V njem pravijo: «Po dolgi vojni, v kateri naših otrok nismo mogle poslati k sv. birmi, tako da so nekateri že odrasli, se nam je letos postavila na pot nova ovira. Globoko nas je zadelo, da hoče naše otroke birmati nadškof Margotti. Da je bil in ostal fašist, nam dokazuje tudi dejstvo, da se je v zadnjem času zavzel za povratek skupine fašističnih zločincev, ki so zakrivili bog ve koliko žrtev... Škofijski ordinariat naj ve, da nismo proti sv. birmi. Nasprotno želimo, da bi se čimprej podelila našim otrokom, toda prav tako odločno odklanjamo, da bi jih birmal fašist».

V Potravnem so se preteklo nedeljo sestale vse žene. V protestnem pismu, ki so ga poslale goriški nadškofiji je kar 90 podpisov. V njem tudi one odločno zahtevajo slovenskega škofa in utemeljujejo: «Še prav dobro se spominjamo, gospod nadškof, tistih časov, ko nismo več smeli govoriti materinega jezika ne v uradih ne na cesti. In prav takrat ste začeli preganjati našo besedo tudi iz cerkve, da bi še moliti več ne smeli v svojem jeziku. Nikdar ne pozabimo, da ste bili prav Vi, ki ste dajali take odredbe našim duhovnikom ter s tem pokazali nalogo, ki Vam jo je zaupal fašizem... Povemo Vam odločno, da Vas ne maramo in ne priznavamo za našega škofa. Zato naj birma naše otroke drugi škof, ki ni zatiral našega naroda, ki se ni družil s fašizmom, največjim krvnikom svobodoljubnega človeštva.»

KRATKE VESTI

Marseille, 1. AFP — Osvobodilni odbor departementa Marseille je izglasoval resolucijo, ki zahteva, naj parlamentarna anketna komisija sodi Daladiera in Reynauda. Ta komisija bi morala ugotoviti odgovornost za poraz in deportacije, ki pade tudi na druge civilne in vojaške osebe.

Po volivnem porazu monarhistične provokacije v Neaplju

Neapelj, 7. ANSA — Izzivači so sinoči povzročili v mestu nedostojne izgrede.

Sinoči so na raznih krajih mesta napadli in pretepli nekatere duhovnike, ker se je razširilo bedasto mnenje, da so poraz monarhije povzročili demokristjani.

Sinoči ob 22.30 uri je poskučala močna skupina monarhističnih mladeničev, ki so jih pa lastne organizacije zatajile, napasti v Via Foria kasarno Garibaldi, da bi se polastili orožja. Nagla intervencija čet je ta poskus odbila.

Ob 23. uri je neka druga skupina, kakih 400 demostrantov iz Neaplja, skušala vdreti v komando karabinjerske postaje v Porta Grande a Capodimonte, da bi od tu odnesla orožje. Tudi tu so maloprideneže razpršili karabinjeri, ki so ustrelili nekolikokrat v zrak.

Demonstranti so nato poskušali uprizoriti demonstracijo pred cerkvijo sv. Antona, da bi se maščevali župniku Cirilu, ki pa na srečo ni bil navzoč.

Skupina neznancev je vrgla na nekem mestu ročno bombo, ki je hudo ranila 7 oseb. Karabinjeri so napadli in razpršili demonstrante, nakar so ranjene prepeljali v bolnico kjer je eden izmed njih, soboslikar Ciro De Martino, tar 32 let, kmalu nato umrl.

Ponoči so se voditelji monarhističnih strank podali na prefekturo, da bi izjavili da so obžalovanja vredne incidente povzročili elementi, ki ne pripadajo mornahističnim organizacijam mesta.

Neapeljske ulice in okolica so bile vso noč pod nadzorstvom italijanske in zavezniške policije.

Vlisi sovjetske mladinske delegatke iz Jugoslavije

Moskva, 7. Tass — Lidija Vojnova, tajnica protifašističnega odbora sovjetske mladine ter predsednica delegacije sovjetske mladine, ki je obiskala Jugoslavijo, je v svojem intervjuju dopisniku «Tassa» izjavila:

«Povsod smo bili priče delovnega navdušenja in stremljenja, da bi bile čimprej izlečene rane, ki jih je zadal sovražnik v vojni.

Za nas pa je bilo v Jugoslaviji posebno prijetno čutiti veliko ljubezen te dežele napram Sovjetski zvezi in njeni junaški Rdeči armadi.»

Novinarji na Mihajlovičevi razpravi

Beograd, 7. Tanjug — Razprave proti Draži Mihajloviču in drugim kolaboracionistom ter vojnim zločincem in njihovi skupini se bo udeležilo veliko število tujih novinarjev.

Poleg dopisnikov tujih listov in tiskovnih agencij v Beogradu, bo navzočih na razpravi 16 ameriških dopisnikov, izmed katerih so štirje že prispeli v Beograd, kakor tudi 8 angleških, 4 sovjetski, 4 francoski, 4 poljski, 10 čehoslovaških, 2 turška, 4 bolgarski, 2 madžarska in 2 albanska.

Druga skupna 14 novinarjev iz Sovjetske zveze, zastopnikov tujih listov in agencij v Moskvi, bo prav tako prispela v Beograd.

Zgodovina in sedanji položaj govorita

Samo Jugoslavija

bo podprla tudi naše zadružništvo

Primorsko ljudstvo je delavno in vztrajno. Skromno živi na svoji zemlji, a to zemljo ljubi in je pripravljeno za njo umreti, kakor so v štiriletni krvavi borbi umirali za svobodno življenje na tej zemlji naši najboljši sinovi.

Grabežljivi tujec pa je vedno segal po tej zemlji, na kateri živimo že trinajst stoletij. Da bi se gospodarsko osamosvojili in tako tudi politično, so primorski kmetje ustanovili že pred prvo svetovno vojno številne zadruge vseh vrst. Te so bile včlanjene v dve centralni zvezi: eno v Trstu, drugo v Gorici. V goriški zvezi, ki je bila ustanovljena leta 1903, je bilo včlanjenih 170 zadrug s 70 posojilnicami; štela je 47.000 članov. Tržaška zadružna zveza se je ustanovila pred vojno in je imela včlanjenih 140 zadrug s 86 posojilnicami, s približno 45.000 člani. Po vojni je njeno delovanje objemalo vso Julijsko krajino.

Po italijanski vojaški okupaciji so bile te zadruge podvržene številnim oviram, dokler niso druge za drugo ukinili.

Enako kakor kmečko prebivalstvo na deželi, so se skušali tudi mestni delavci gospodarsko osamosvojiti in rešiti odvisnosti raznih nepoštenih trgovcev, ki so si polnili svoje žepe na račun delavstva in delovnega ljudstva sploh.

Prve zadruge

Zadružna misel se je v Trstu začela razvijati okoli leta 1900. Oprijeli so se je posebno kovinarski delavci, ki so zainteresirali razne delavske organizacije. Štirideset let je od tega, odkar so ustanovili v Trstu «Delavske zadruge» z namenom, da pripomorejo k zboljšanju življenjskih prilik včlanjenih delavcev, ki so dobivali blago ceneje, ker so bili izločeni razni špekulanti in posredovalci.

Prva poslovalnica teh zadrug je začela poslovati v decembru leta 1903 pri Sv. Jakobu. Članov je bilo takrat 360, po večini delavcev iz ladjedelnic, nekoliko tiskarjev in drugih delavcev v raznih industrijskih podjetjih, bilo je tudi nekaj uradnikov in profesionistov. Ti prvi zadružniki so postali aktivni propagandisti za zadružno misel. Njihovo delo je obrodilo dober sad in število članov kakor tudi zadružno delovanje je naglo naraščalo. S požrtvovalnim, vztrajnim in poštenim delom so se te zadruge lepo razvijale in bile v ponos vseh članov. V bolj obljudenih mestnih okrajih so odprli nove poslovalnice. Nove poslovalnice so na zahtevo delavstva odprli tudi v Miljah, Pulju, Gorici in drugod.

Ob izbruhu prve svetovne vojne so zadruge štele skoro 1200 članov, ki so večinoma pripadali delavskemu sloju. Med vojno je v delovanju nastal zastoj.

V prvem času povojne dobe so se jele te zadruge izredno krepko razvijati. Vsled splošnega zaupanja, ki so ga uživale, se je število poslovalnic potrojilo in javljalo se je na desettisoče novih članov. A to je trajalo malo časa. Fašizem je načrtno uničeval vse delavske ustanove. Imenovali so zadrugam razne fašistične komisarje, spremenili pravila in onemogočili sleherni vpliv in vpogled članstva v poslovanje. Spremenili so na ta način delavske zadruge v prave trgovske truste, ki so dajali mastne zaslužke raznim fašističnim komisarjem, upraviteljem, ravnateljem in njihovim podrepnikom.

Ovire po obračunu s fašizmom v coni A

V osvobodilni borbi smo obračunali s fašizmom. Novi časi so delavstvu in tako tudi podeželskemu prebivalstvu vlili novega upanja. Delavstvo je upravičeno pričakovalo, da bo končno lahko zopet dobilo v svoje roke upravo zadrug, v katere je vložilo toliko truda in znoja. Po enem letu svobode pa so stvari še vedno pri starem. Razni krogi namenoma zavlačujejo sklicanje skupščine, na kateri naj bi se na demokratičen način izvolilo vodstvo iz vrst zakonitih in poštenih članov, ki bi zadruge upravljali v splošno korist članstva.

Raznim reakcionarnim špekulantom ne gre v račun biti ustanavljanje novih zadrug, ker pomeni vsaka nova zadruga zmanjšanje njihovih uprav v nadaljnje izkoriščanje delovnega ljudstva.

Razmah v coni B

V coni B je zadružništvo zadobilo velik razmah, ker je naletelo na razumevanje in podporo ljudskih in vojaških oblasti. Ni pa tako v coni A, kjer se postavljajo vse mogoče ovire. Naj navedemo primer zadruge vojnih oškodovancev, ki ji je delovanje onemogočeno. Drug kričeč primer je Komenska okrajna nabavljalno-prodajna zadruga. Pred kratkim so prepovedali poslovanje devetim njenim poslovalnicam, češ da ogražajo obstoj ondotnih trgovcev.

Tako početje vedno bolj utrjuje v slovenskem in italijanskem kmečkem in delovnem ljudstvu zavest, da nam bo edino taka oblast, ki ščiti interese delovnega ljudstva, omogočila človeku dostojno življenje, kar bo možno le v novi Jugoslaviji.

Do kam še ZVU?

Planinski tabor na Nanosu

Kljub temu, da so bili formalno podvzeti vsi koraki, da bi ZVU, oddelek «Transportation» dala dovoljenje, je bila vloga Slovenskega planinskega društva v Trstu za dovoljenje za prevoz njegovih članov iz Trsta v Razdrto, — zavrnjena. Prosimo zato vse one, ki so se že priglasili za vožnjo v Razdrto v ponedeljek, da dvignejo že plačano voznino in odpotujejo z vlakom iz Trsta v Divačo, v nedeljo dne 9. junija ob 6.40 ali ob 16.55 uri. Od Divače dalje se potuje s skupino, peš. Vsekakor, kdor reflektira na vožnjo s kamionom od Divače do Razdrtega, naj se javi kakor doslej v ulici Carducci št. 6 v veži, ali pri Sv. Jakobu v gostilni «Jadran» ali pa pri Enotnih sindikatih ul. Imbriani št. 5, I, soba 15, od 18. do 20. ure. Ako bo pravočasno dovolj prijav, bo morda mogoče dobiti drugo vozilo.

Spored prireditev na Naosu ostane neizpremenjen, — tak kakor je bilo že javljeno.

Upošteva naj se tudi možnost znižane voznine v nedeljo dne 9. junija v Postojno. Ako bo dovoljno število prijavljencev, ki bi se vračali v ponedeljek 10. junija, bi bilo mogoče doseči 50% znižanje voznine v nedeljo 9. in 10. iz Trsta v Postojno — od tu na Nanos — in povratek v ponedeljek 10. junija iz Postojne v Trst.

Msgr. Ignacij Valentinčič umrl

V Gorici je preminul slvolasi, med slovenskim ljudstvom priljubljeni kanonik msgr. Ignacij Valentinčič. Ze dolga leta poprej in še posebej v poslednji dobi, ko se je naš narod tudi po Goriškem ves pognal v borbo na življenje in smrt proti nacifašističnemu okupatorju in njegovim hlapcem, mu je bil dobri pokojnik trdno ob strani, mu pomagal z vsemi svojimi močmi in sposobnostmi. Njegova smrt je globoko užalostila vse dobro misleče, demokratične slovenske Primorce.

Pokojni msgr. Valentinčič jim je ostal zvest do zadnjega. Odločno se je zavzel za brezpogojno priključitev vse primorske dežele k naši veliki skupni domovini, k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Se pred dvema mesecema je z ostalimi 170 ljudskimi duhovniki z navdušenem podpisal spomenico, ki je bila predložena medzavezniški komisiji, in prav ta teden je podal še poslednji dokaz svoje neomajne, neuklonljive zvestobe načelom, ki se je zanje izreklo vse naše ljudstvo v veliki osvobodilni borbi in v vsem svojem silnem poletu v poslednjem letu po njej.

Umrl je v noči na petek povsem nepričakovano. Doživel je lepo starost 79 let, vendar bi spričo svoje trdne telesne strukture in spričo svojega vedrega duha pač lahko ostal ohranjen svojemu narodu še lepo vrsto let. Rodil se je v Morskem pri Kanalu. Kot dušni pastir se je posvetil intenzivnemu in uspešnemu delu na verskem, cerkvenem in narodnem področju že v zadnjem desetletju preteklega stoletja. Služboval je po Goriškem od Volč do Komna in nazadnje celih 25 let v Gorici. Bil je tesen sodelavec zadnjega slovenskega nadškofa na Goriškem msgr. Sedeja. Visoko je dvigal njegove tradicije tudi v časih najhujšega zatiranja našega ljudstva. Zato ga bo to ohranilo v častnem spominu, kakor to pritiče možu tako trdnega, tako premega značaja in duha.

Protesti naših umetnikov:

"Ne prenesemo!„

VODSTVU RADIA

TRST

Podpisani igralci najodločneje protestiramo pri vodstvu radia Trst zaradi dogodka, ki se je pripetil v sredo 5. junija t. l. pred napovedano našo oddajo (Maeterlinks: «Čudež sv. Antona»).

Ko smo prišli nekaj minut pred pričetkom oddaje v avditorij, nas je neki gospod (kot nam je znano je to višji funkcionar radia Trst in zavezniški oficir) na nevljuden način takorekoč vrgel iz avditorija. Ostrmeli smo nad nevljudnim ravnanjem in užaljeni brez besede odšli, odločeni, da zahtevamo zadoščenje.

Če se je izvršila izpremenba repertoarja, nas ne zanima. To je stvar vodstva radia Trst. Toda kot ljudje in kot poklicni igralci-umetniki smo globoko užaljeni zaradi tona in načina, s katerim nas je ta gospod spodil iz avditorija. Ta ton in način pri nas med vzgojenimi ljudmi ne obstaja, ga nismo vajeni in ga ne prenesemo.

(Podpisi)

P.S. Namesto «Čudež sv. Antona» je radio Trst oddajal Bevinov govor. Toliko v vednost našim čitateljem!

MLADINA V SVOJEM TEDNU

Vse za en cilj - Jugoslavijo

«Mladinski teden» se naglo bliža svojemu zaključku. Antifašistična mladina Slovenskega Primorja in Trsta je ob pomoči vsega demokratičnega slovenskega in italijanskega ljudstva pokrajine vložila vse svoje sile v to, da bi v teku tedna in v zadnjih dneh ostala vsestransko aktivna in na isti višini ki je njej značilna. Teden in zadnji dnevi potekajo v znamenju delovnih akcij, fizkulturnih nastopov in kulturnih prireditev, katerih izkupiček gre v korist dobrodelnih namenov. Glavni namen slovenske in italijanske antifašistične mladine naše pokrajine, ki se je nemudoma priključila ljudski mladini Jugoslavije v «Mladinskem tednu», pa je krepitev demokratičnih sil v boju za njihove pravice za dosego že v skupni osvobodilni borbi postavljenega si cilja. Mladinci in mladinke, pa naj bo to v Trstu ali v zakotnih malih hribovskih vasicah, hočejo ponovno tik pred bližajočo se konferenco zunanjih ministrov štirih velesil pokazati in jasno izpričati, da je njihova želja vedno ista, da hočejo to, za kar so v gozdovih junaško umirali hrabri slovenski in italijanski borci, da hočejo k Titu, da hočejo biti skupno z vsem prebivalstvom Julijske krajine in Trsta priključeni k republiki Jugoslaviji. Za dosego tega cilja so dali v tem tednu vse svoje moči in so pripravljeni žrtvovati prav vse.

Prinašamo nekaj poročil o poteku in uspehih «Mladinskega tedna» po naših vaseh in mestih.

Peti dan mladine v Trstu

Peti dan «Mladinskega tedna» je v Trstu potekal zelo živahno. Zaradi tehničnih težkoč so kulturno prireditev pionirjev in pionirk, ki bi se morala vršiti v kulturnem krožku «R. Rinaldi», na dan, ki je njim posvečen, preložiti na naslednji dan. Na Opčinah in v drugih vaseh petega okraja so imeli ta dan več uspelih kulturnih prireditev z lepimi in pestrimi sporedi. Povsod so se teh prireditev masovno udeležili pionirji in pionirke skupno s svojimi starši, ki so bili naravnost navdušeni nad pohvale vredno pobudo antifašistične mladine mesta Trsta. Že predvčerajšnjim smo imeli priliko spoznati, kako se je naša mladina resno posvetila akciji na dan, ki je bil posvečen ljudskemu tisku. Včeraj pa smo se o tem prepričali z resnično velikimi doseženimi uspehi. Poleg kulturnih prireditev v ta namen je naša mladina postavila več novih stenčasov, na katerih je dala izraza svojim željam in upravičenim težnjam. Slovenska in italijanska antifašistična mladina Trsta je med seboj vedno bolj čvrsto povezana, stoji vedno na braniku svojih pridobitev, pridobitev osvobodilnega boja, v katerem je padlo na stotine in stotine mladih borcev obeh narodnosti.

Mladina iz Zaloš na delu

Zelo dobro se je izkazala tudi mladina iz Zaloš v okraju Miren. Organizirala je delovno četo, ki šteje 25 mladincev in mladink. Ta delovna četa ima nalogo nuditi čim večjo pomoč našim vojnim sirotam, vdovam in družinam, ki so dale svoje najdražje, svoje sinove in može za blagijo vsega ljudstva te pokrajine, za to, da bomo za vselej priključeni k Jugoslaviji, kajti edino tam bomo lahko srečno zaživeli. Omenjena delovna četa je dne 1. t. m. ob otvoritvi «Mladinskega tedna» posvetila en dan udarniškemu delu. Odšla je na delo in okopala trte družini padlega sina in moža iz Zaloš. Pri tem delu so mladinci in mladinke napravili 216 delovnih udarniških ur. Okopali so ves vinograd. Po končanem delu je mladina žarečih in veselih obrazov korakala z jugoslovansko zastavo na čelu in s partizansko pesmijo na ustih proti domu. Veseli in zadovoljni so bili, kajti zavedajo se da so svoje mlade sile stavili na razpolago ljudstvu, da so s tem, ko so pomagali pri delu družini padlega borca, pomagali ljudstvu Julijske krajine in Trsta v borbi za priključitev k Titovi Jugoslaviji.

Tako pa je v okviru «Mladinskega tedna» delala tudi vsa ostala mladina Slovenskega Primorja in Trsta. Mladinci in mladinke so se z največjim veseljem pridružili jugoslovanski mladini. Ta teden so dali vse, kar je v njihovih močeh, da vsemu svetu dokažejo, da hočejo živeti v Jugoslaviji.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Za Rudolfom in Ivanom Metlikovec (Metelli)

ki sta 12. maja t. l. stopila na Opčinah na mino in izgubila življenje, bo jutri maša zadušnica. Pokojna sta se, dasiravno zelo mlada, aktivno udeležila osvobodilnega gibanja. Bila sta ponos očeta, ki je kot delavec Sv. Jakoba odšel v

gozd in se hrabro boril v 18. brigadi «Bazoviški» ter bil interniran v Dachau. Padli Ivan je imel komaj 15. let. Več kot dve leti je delal ilegalno na terenu in se kot borec IV. bataljona Komande mesta Trst udeležil vstaje aprila meseca pre-

teklega leta. Oba sta se pokazala borbena in aktivna ob vsaki priliki.

Kakor se je ljudstvo udeležilo pogreba dveh padlih junaških mladincev, pozivamo tovariše in tovarišice, da prisostvujejo tudi maši zadušnici za njima. Kraj in čas maše bosta objavljena v današnji številki lista «Il Lavoratore».

Gorica

NERAZUMLJIVO POSTOPANJE

Pred nedavnim so civilni policisti aretirali v Volčah na Kobariškem nekatere članice in člane ženske in mladinske antifašistične organizacije. To se je zgodilo medtem, ko se je vršil sestanek odborov omenjenih organizacij za pripravo proslave obletnice rojstnega dne maršala Tita in za pripravo volitev v SIAU. Dne 7. t. m. so se morale zagovarjati pred zavezniškim vojaškim sodiščem v Gorici zaradi omenjenega dogodka pod obtožbo, da sestanek ni bil prijavljen. Razprava se je vršila proti tovarišicam Pitamič Amaliji, Jug Elizabeti, Duza Katarini, Leban Matildi, Leban Alojziji, Zorzut Katarini, Pitamič Danici, Rajh Veri, Gabršček Vidi, Hvala Danici, Zvoder Nadi, Rutar Sidoniji, Zurpić Albini in Čerga Mariji. Razen zadnje, katere razpravo so preložili na prihodnji petek, so bile vse obtoženke obsojene vsaka na 15 dni zapora in 500 lir kazni. Poleg obtožbe, da sestanek ni bil prijavljen, so jih dolžili tudi, da niso imele pri sebi osebnih izkaznic.

Tržič

ZA POMOČ DRUŽINAM POLITIČNIH JETNIKOV

Delavstvo iz tovarn in prebivalstvo tržiškega okraja je v minulem mesecu prispevalo za pomoč družinam političnih jetnikov sledeče prispevke: Doberdob 1796 lir, Okrajni odbor SIAU 700 lir, Okrajni odbor ZAMJK 200 lir, Sv. Ivan 757 lir, sektor postaja (Tržič) 600 lir, Pieris 1130 lir, SIAU tovarne CRDA 2.613 lir, sektor Serenissima (Tržič) 278 lir, sektor Zanolla Otello (Tržič) 50 lir, Okrajni odbor A. C. P. 3300 lir, Okrajni NOO Tržič 1450 lir, Aris 525 lir, Redipulje 2000 lir, Vermegliano 139 lir, sektor Verbiče (Tržič) 747 lir, tovarna olja v Tržiču 510 lir, Turjak 5.500 lir, tovarna olja v Tržiču 159 lir, tovarna CRDA v Tržiču 3.450 lir, tovarna Solvay v Tržiču 679 lir, Starancan 1.737 lir, 68 delavcev tovarne CRDA v Tržiču 1.600 lir, tovarna Solvay v Tržiču 1.375 lir, tržiški ribiči 1.114 lir, Doberdob 1.518 lir, okrajni aktivisti SIAU 750 lir, skupno 45.610 lir. Prebivalstvu tržiškega okraja, ki se je pokazalo tako požrtvovalno, se družine političnih jetnikov najlepše zahvaljujejo.

Ankaran

OBISK ŠOLSKIH OTROK IZ KOPRA, MANŽANA IN TINJANA

Pretekli ponedeljek so pionirji, učenci osnovnih šol iz Kopra, Manžana in Tinjana, skupno obiskali in obdarovali ranjence v bolnici v Ankaranu. Borci so bili tega obiska zelo veseli. Šolska deca jim ni ponesla zgolj sadja in drugih priboljškov, temveč tudi pesem mladine, ki uživa sadove težke osvobodilne borbe, v kateri so oni žrtvovali svoje zdravje. Na otroke, ki še vedno sprašujejo, kdaj bodo zopet obiskali ankaransko bolnico, je obisk napravil globok vtis. Vidijo, kako draga je bila svoboda, ki jo sedaj uživajo. Zato hočejo čim večkrat obiskati svoje junake, da jih razvedrijo, da jim ponesejo darila in da se jim zahvalijo.

A. B.

Miren

OKRAJNA KONFERENCA PROSVETNIH DELAVCEV

Pred kratkim so imeli provetni delavci mirenskega okraja svojo konferenco. Potekala je izredno živahno. Pregledu dela je sledila diskusija, h kateri se je oglasilo mnogo tovarišev in tovarišic. Vsi so poudarjali predvsem ovire in težave, ki jih morajo premagovati zaradi nerešenega vprašanja pripadnosti Julijske krajine. Naglasili so, da jim to v veliki meri zavira popolen razmah dela na prosvetnem polju. Zato so udeleženci odposlali odprto pismo predsedniku Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst tov. Bevku v Pariz. Vsebina pisma je naslednja:

«Z današnje konference učiteljev, prosvetnih referentov in zastopnikov prosvetnih društev mirenskega okraja Vam izrekamo najtoplejšo zahvalo in priznanje za vse Vaše napore, s katerimi se morate boriti tudi kot slovenski plsatelj. Vemo, da bomo našli v Vas vedno oporo, ne samo kot v predstavniku našega najvišjega, od ljudstva izvoljenega foruma, temveč tudi kot v predstavniku prosvetnih delavcev Julijske krajine. Zato vem obljubljamo, da bomo vse sklepe današnje konference dosledno izvedli z zavestjo, da s tem vršimo našo dolžnost v borbi za dosego in priznanje naših zahtev in pravic».

Idrija

ZBOR VOLIVCEV

Pred kratkim so imeli v Idriji zbor volivcev, na katerem so redno kakor vsak mesec podali obračun o delu Mestnega narodno osvobodilnega odbora v minulem mesecu. Političnemu pregledu so sledila poročila raznih referentov. Zanimivo je bilo poročilo referenta za prosveto, iz katerega je bil razviden velik napredek na kulturnem in prosvetnem polju. Poleg tega je ta referent poudaril nujno potrebo po prosveti dvorani, katero naj bi zgradili tako, da bi nekoliko podaljšali telovadnico pri tehnični šoli. Pri tem delu bi pomagalo ljudstvo s prostovoljnimi urami. Meščani se s tem strinjajo, kajti vedo da bodo na ta način omogočili neoviran razmah naše prosvete ter naših gospodarskih zborovanj, za kar je mladinski dom premajhen. Tudi prehrana se je v zadnjem času mnogo izboljšala. Nekoliko težav je nastopilo le zaradi mletja pšenice, ker je okupator uničil ali poškodoval večino mlinov. Pa tudi to so z dobro voljo in z delom premostili. Ker se tekmovanje vrši tudi v štednji, so v okviru Mestnega narodno osvobodilnega odbora izvršili tako reorganizacijo, da so več odsekov združili v gospodarski odsek in s tem precej prihranili na izdatkih.

F. V.

FIZKULTURA

Okrajni fizkulturni nastop v Mirnu

Prinašamo rezultate, ki so jih dosegli mladinci in mladinke v lahki atletiki na okrajnem fizkulturnem nastopu v Mirnu.

Mladinci

Tek čez drn in strn na 3.000 m: 1. Mask Emil iz Bilj v 10'18"; 2. Batistič Janko iz Bilj 10'20"; 3. Vuk Iztok iz Mirna.

Tek na 100 m: Pepi Trampuž iz Mirna 11"4/10; 2. Marjan Blažič iz Mirna 11"6/10; 3. Petean Aleksander iz Mirna; 4. Vuk Marjan iz Mirna.

Skok v daljino: 1. Uršič Uroš iz Mirna 5,30 m; 2. Orel Alojz iz Bilj 5,15 m; 3. Komel Anton iz Bilj; 4. Kogoj Lado iz Mirna.

Skok v višino: 1. Orel Alojz iz Bilj 1.62 m; 2. Uršič Uroš iz Mirna 1.54 m; 3. Trampuž Pepi iz Mirna; Klančič Lado iz Mirna.

Metanje krogle: 1. Komel Anton iz Bilj 9.95 m; 2. Uršič Uroš iz Mirna 8.73 m; 3. Kogoj Lado iz Mirna.

Metanje diska: 1. Faganel Stanko iz Mirna 23 m; 2. Spinčič Bogomir iz Mirna 22.50 m; 3. Klančič Oskar iz Mirna 22.10 m; 4. Komel Anton iz Bilj.

Metanje kopja: 1. Orel Jurko iz Bilj 32.60 m; 2. Blažič Marjan iz Mirna 30.73 m; 3. Klančič Oskar iz Mirna; 4. Uroš Uršič.

Mladinke

Tek na 80 m: 1. Gorkič Mira iz Rupe 10"1/10; 2. Grilanc Anica iz Mirna 10"6/10; 3. Mufolini Giorgina iz Mirna 10"7/10; 4. Cotič Amelija iz Zaloš.

Skok v daljino: 1. Gorkič Mira iz Rupe 4.20 m; 2. Grilanc Anica iz Mirna 3.68 m; 3. Saksida Albina iz Zaloš; 4. Frančeškin Helca iz Mirna.

Skok v višino: 1. Gorkič Mira iz Rupe 1.30 m; 2. Grilanc Anica iz Mirna; 3. Frančeškin Helca.

Metanje krogle: 1. Mozetič Ema iz Mirna 6.68 m; 2. Gorkič Mira iz Rupe 6.32 m; 3. De Bert Tatjana iz Mirna.

Nogometna tekma med nameščenci delavskih zadrug

Minuli četrtek sta na igrišču CRDA v Trstu tekmovali nogometni enajstorici samskih in poročenih nameščencev delavskih zadrug. Rezultat tekme je bil 3:2 za samske nameščence. Zelo pričakovano tekmo, ki je bila zelo zanimiva, so odigrali tovariško in korektno. Zasluga zato gre dobrim samskim nameščencem in tovariškim poročencem, med katerimi je bilo opaziti nekaj zelo dobrih igralcev. Prvi polčas se je zaključil v korist poročenih nameščencev z rezultatom 2:0. V drugem polčasu pa so samci prešli v protinapad in odločno ter prepričljivo pokazali svojo nadmoč, zabili tri gole in zmagali. Tovariški poročeni nameščenci bi na vsak način zaslužili boljši rezultat. Po kronološkem redu so gole zabili igralci Tombazzi in Weiss za poročene nameščence in Rossi, Fonda in Kozina za neporočene nogometaše delavskih zadrug Moštvi: poročeni: Recanello, Tombazzi in Benvenuti, Vlak, Castro in Capponi, Antonac, Sfiligoj, Bianchi, Sferzi in Weiss; neporočeni: Puzzer, Famea in Zimolo, Budicin, Kozina in Krečič, Fonda, Ladič, Cook, Rossi in Mengaziol. Dober je bil sodnik Spazzapan.

Sporočila in objave

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje

bo gostovalo v soboto 8. t. m. pri Sv. Ivanu v dvorani prosvetnega društva «S. Škamperle» z Borovo trodejanko «Raztrganci», ki je dosegla povsod največji uspeh. Začetek ob 21. uri.

Pred zaključkom gledaliske sezone v Slov. Primorju pa bo gostovalo s Surekovo glasbeno komedijo «Pesem s ceste» v sledečih krajih:

12. t. m. ob 20. uri v Herpeljah, 13. t. m. ob 20. uri v Divači, 14. in 15. t. m. ob 20. uri v Ilirski Bistrici, 16. t. m. ob 16. in 20. uri v Št. Petru na Krasu, 17. t. m. ob 20. uri v Postojni, 18. t. m. ob 20. uri v Planini, 20. t. m. ob 16. in 20. uri v Idriji, 21. t. m. ob 20. uri v Cerknem, 22. t. m. ob 20. uri v Sv. Luciji ob Soči, 23. t. m. ob 16. in 20. uri v Tolminu, 24. t. m. ob 21. uri v Sežani, 29. t. m. ob 21. uri v Opatjem selu, 30. t. m. ob 16. in 20. uri na Opčinah.

Prvi planinski tabor na Nanosu

IZLETNIKI IZ GORICE!

Slovensko planinsko društvo v Gorici obvešča, da bodo vozili iz Gorice do Vipave kamioni za izletnike, ki se prijavijo v trgovini Rolich, Corso G. Verdi št. 5. Prva skupina odpotuje v nedeljo dne 9. t. m. ob 13. uri popoldne, druga pa v ponedeljek dne 10. t. m. ob 5. uri zjutraj. Za vse je povratek v ponedeljek zvečer. Dalje smo obveščeni, da vozi izjemoma to nedeljo tudi redni avtobus na progi Gorica-Postojna ob 8 uri s Travnika. Poleg tega se lahko izletniki poslužijo ajdovskega vlaka, ki odhaja iz Gorice (južni kolodvor) ob 4.05 in ob 17.20. Pri vsakem vlaku je zveza iz Ajdovščine s kamioni do Vipave in nazaj.

Koncert otroških pevskih zborov iz Trsta in okolice

Otroški pevski zbori iz Trsta in okolice so bili ustanovljeni takoj po osvoboditvi Trsta in naše Primorske. Do danes so večkrat nastopili na radiu in v korist raznih dobrodelnih akcij. Dne 23. t. m. bodo otroški pevski zbori iz Trsta in okolice priredili v Škednju pod okriljem Prosvetne zveze «Dan tržaške dece». Obenem opozarjamo občinstvo da se malčki pripravljajo tudi na neko drugo prireditev, o katere sporedu pa še nočejo spregovoriti.

Prireditve, predavanja in sestanki

ANTIFASISTICNA MLADINA IZ ŠKORKLJE priredi danes ob 19. uri in jutri ob 18.30 uri v bivši šoli na odprtem v Kolonji zabaven večer.

RODITELJEKI SVET V BARKOVLJAH vabi na plesno zabavo, ki bo v nedeljo 9. t. m. na vrtu P. D. (Rumena hiša) od 19 do 24 ure. Med plesom bodo izžrebani bogati dobitki. Ker je čisti dohodek namenjen v prid tednu za siromašne otroke, vabimo k polnoštevilni udeležbi.

DRAMSKA DRUŽINA SENTJAKOBSKEGA PROSV. DR. «I. CANKAR» priredi dne 10. t. m. ob 20. uri v prostorih kulturnega krožka «R. Rinaldi» Krekovo trodejanko «Tri sestre». Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

KULTURNI KROŽEK «M. KRALJIC». Člane pevskega zbora obvešcamo, da bo prva vaja 15. t. m. ob 20. uri.

Tovariš Saba bo 14. t. m. ob 17.30 uri imel prvo od desetih predavanj o sociologiji. Vpisovanje se vrši na tajništvu kulturnega krožka vsak dan od 8. do 12. ure in od 15. do 19. ure.

KULTURNI KROŽEK «E. DUGOLIN». Antifašistična mladina kulturnega krožka priredi jutri ob 16. uri v gostilni «Nebesa» v ulici Ponziana ljudsko veselico s srečolovom. Igral bo orkester.

VSEUCILISKI TRZASKI KROŽEK. Na pobudo tega krožka bo danes ob 20. uri profesor Majer predaval v kulturnem krožku mladih delavcev v ulici Monfort 3 o temi: «Razgovor o geokemiji». Na to konferenco, ki je samo pričetek vrste predavanj v omenjenem krožku, so vabljeni profesorji, vseučiliški študenti in študenti srednjih šol.

PROSV. DR. «VODNIK» IZ DOLINE PRI TRSTU priredi jutri na vaškem trgu svojo drugo prireditev s sledečim sporedom: Pozdravni govor, petje, deklamacije, uprizoritev Golarjeve veseloigre «Vdova Roblinka». Med posameznimi točkami igra godbeni odsek prosvetnega društva. Vabljeni vsi!

Enotni sindikati

ENOTNI KMETIJSKI SINDIKAT vabi vse kmete iz Sv. Ivana, Podlonjerja in Gvardiele, da se udeleže sestanka, ki bo v nedeljo 9. t. m. ob 10. uri zjutraj v kulturnem krožku «S. Škamperle».

Obvestilo Čehoslovakom v Trstu

Trst, 7. — Pozivajo se vsi čehoslovaški državljani, ki bivajo v Trstu in tržaškem področju, naj se zglasijo v uradu čehoslovaškega predstavništva, ulica Valdirivo 21, dne 6., 7. in 8. junija.

Dobra srca

Za tiskovni sklad darujejo: Udruženje vseh trgovcev iz Idrije 5.500 lir; Okrajni INOO odsek za prehrano 300 lir; Gozdna uprava Idrija 2.000 lir; Prosvetno društvo v Idriji 100 lir; Okrajna gospodarska zadruga Idrija 2.000 lir; vesoljnomizje o priliki roj. dne tov. Ursiča 1.200 lir; Okrajna posojilnica v Idriji 1.000 lir; neimenovani 50 lir; skupaj 12.020 lir. Vsem prav prisrčna hvala.

Zahvala

Pionirji Dijaškega doma v Gorici se najtopleje zahvaljujejo članom pionirskega odreda v Neblem (Brda) za poslanih 349 lir, ki so jih zbrali na dan proslave Titovega rojstnega dne.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 16: «Seviljski brivec» - Tavagliani, C. Gobbi.
FENICE. 16: «Bajna noč» - A. Presle, F. Gravey.
SUPERCINEMA. 16: «Vrnitev gnezdo» in «Brez družine».
FILODRAMMATICO. 16: «Nasmejani kavalir» - W. Parker, J. Lause.
ITALIA. 16: «Halo, kdo govori?» - A Bach, G. Bechi.
ALABARDA. 16: «Butterflyeve noči» - M. Cebotari, F. Giachetti.
IMPERO. 15.45: «Gospa se vdala».
VIALE. 16: «Želja» - E. Pardo, Giroti, C. Ninchi.
MARE. 16: «Ob 6 zvečer po zmaju» - L. Baarova.
MASSIMO. 16: «Konjske dirke».
GARIBALDI. 15.30: «Onstran pravičnosti», J. Parker, R. Carlyle.
NOVO CINE. 16: «Morski angeli» - R. Scott, F. Dee, R. Bellamy.
ARMONIA. 15.30: «Mali ljudje» - F. Morgan, Laurel, Hardi.
ODEON. 15.30: «Narednik York» - G. Cooper.
SAVONA. 16: «Proč z bedo» - Magnani, V. Riento.
MARCONI. 15.30: «Zračni avanturisti» - F. Arthur.
AZZURRO. 16: «Plavo jeklo» - J. Waine.
RADIO. 16: «Zaljubljenci priložnosti» - G. oore, G. Grant.
CENTRALE. 15.30: «Vljuden tat» - J. Berry, S. Prim.
VITTORIA. 16: «Cilinder» - G. Rogers, F. Astaire.
ADUA. 15.30: «Stirje mušketirji» - Frick in Frock.
VENEZIA. 15.30: «Mesto tisoč skrivnosti» - R. Dix.
CARDUCCI. 15.30: «Na mejah zvestobe» - J. Randall.
BELVEDERE. 16: «Človek iz Nagra» - Charlot.
ARGENTINA. 16: «Objemi me Alfred».
LJUDSKI VRT. 21: «Onstran pravičnosti».

Odg. urednik DUSAN HRESCAK

KULTURNI KROŽEK S. SOBOTA priredi v nedeljo 9. t. m. ob 17 uri na hribu Pantaleone
LJUDSKO VESELICO
s pestrim sporedom

A. S. I. Ž. Z. iz PROSEKA bo uprizorila v nedeljo 9. t. m. ob 19 uri v Prosvetnem domu na Proseku „Svet brez sovražtva"
VABLJENI VSI!

MLADINA iz KRIŽA pri Sežani priredi v nedeljo dne 9 t. m. ob 15 uri Javni ples
Igrala bo godba iz Sv. Jakoba pri Trstu
Vabljeni vsi!

KULTURNO PROSVETNO DELO

Nove mladinske knjige

Glavni odbor ZAMJK je organiziral nabavo slovenskih leposlovnih in poučnih knjig, pesmarico, itd. Vse te razne knjige lahko kupite na okrožnih in okrajnih odborih ZAMJK, na mestnem odboru ZAMJK za Trst, ulica Macchiavelli 13 in na Mestnem odboru ZAMJK za Gorico v Ljudskem domu. Mladinci in mladinke, ki so organizirani v ZAMJK, lahko kupijo knjige s 30% popustom.

Za sedaj so na razpolago sledeče knjige:

Nikolaj Ostrovski: «Kako se je kalilo jeklo», ena od najbolj priljubljenih knjig sovjetske mladine, ki jo sedaj začenjamo spoznavati tudi mi; broširana 175 lir za nečlane ZAMJK in 120 lir za člane ZAMJK; vezana 225 lir za nečlane ZAMJK in 150 lir za člane ZAMJK.

Kohonov: «Zgodbe o Leninu». V tej knjigi nam pisatelj na privlačen način pripoveduje o dogodkih iz Leninovega življenja. Knjiga je opremljena s slikami, broširana 75 lir in 50 lir, vezana 125 in 85 lir.

Ribičič: «Udarniki», knjiga za pionirje — 45 in 30 lir.

Jakovljev: «Zgodbe iz mojega življenja». V tej knjigi se seznanimo z življenjem in delom Jakovljeva, najslavnejšega konstruktorja avijonov — Vezana 125 in 85 lir, broširana 75 in 60 lir.

Iljin: «Priroda in ljudje», izredno zanimiva knjiga, ki nam tolmači, kako ljudje v Sovjetski zvezi obvladujejo prirodne sile in izpreminjajo naravo. Vezana 225 in 150 lir.

Lenin: «Velika pobuda», vezana 140 in 95 lir.

Anton Ingolič: «Mladi aktivisti», mladinska igra v treh dejanjih, ki nam prikazuje borbo naše mladine v času okupacije — 50 in 35 lir.

Boris Garbatov: «Mladost očetov», igra v petih slikah iz časa državljanske vojne v Rusiji, stane 40 in 25 lir.

Peter Leveo: «Koraki v svobodo», zbirka pesmi iz časa osvobodilne borbe — stane broširana 60 in 45 lir, vezana 90 in 60 lir.

Kajuh: «Pesmi» — 10 lir za člane in nečlane.

«Komsomol v domovinski vojni — stane 20 in 15 lir.

I. V. Sergej: «Znanost in praznoverje» — stane 25 in 17 lir.

«Timur in njegova žena», je izredno lepa in preprosta knjiga o življenju sovjetske mladine, v kateri so zelo zanimivo opisane dogodivščine pionirskega komandanta Timurja in njegovih tovarišev.

*«O delu komsomola na vasi», knjižica, ki bi jo moral preučiti vsak mladinski aktivist —